

PEDAGOGY AND EDUCATION

 DOI 10.51582/interconf.19-20.08.2023.010

Використання LEGO технологій як засобу формування відповідального ставлення до довкілля дітей старшого дошкільного віку

Карапузова Ірина Валеріївна¹,
Дубовик Юлія Олександрівна²,
Бурсова Світлана Сергіївна³

¹ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; Україна

² доктор філософії, асистент кафедри дошкільної освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; Україна

³ старший викладач кафедри дошкільної освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; Україна

Анотація.

В статті описані результати впровадження програми «LEGO світ» для дітей старшого дошкільного віку, метою якої було формування відповідального ставлення дітей до довкілля засобами LEGO.

Ключові слова:

LEGO технологія
відповідальне ставлення до довкілля
діти дошкільного віку

PEDAGOGY AND EDUCATION

Пріоритетним напрямком реалізації особистісно-орієнтованої моделі освіти, що визначена Базовим компонентом дошкільної освіти, є розвиток пізнавальної активності дітей дошкільного віку. Освітній напрям «Гра дитини» спрямований на розвиток в ігровій діяльності стійкого інтересу до пізнання навколишнього середовища та реалізації себе в ньому. Обов'язково спонукає до висловлювання власних думок та почуттів, формуванню дружелюбності, командної взаємодії за інтересами, навчає імпровізувати, ставити себе на місце іншої людини, тим самим оцінювати власні дії та однолітків [1, с.14-16].

У системі дошкільної освіти діє програма «Сприяння освіті», започаткована Меморандумом про взаєморозуміння між Міністерством освіти і науки України та благодійним фондом The LEGO Foundation (Королівство Данія). Цей фонд повністю забезпечив заклади дошкільної освіти наборами, завдяки яким впроваджується LEGO-конструювання. На сьогодні сучасні дослідження таких авторів як Л. Комарова «Країна з LEGO», Л. Парамонова «Дитяче творче конструювання», Е. Фешина «LEGO – конструювання в дитячому садку», Т. Лусс «Формування навичок конструктивно-ігрової діяльності у дітей за допомогою LEGO», стверджують, що використовуючи конструктор LEGO, можливо вирішувати завдання освітньої діяльності з дошкільниками за освітніми лініями розвитку, які передбачені Базовим компонентом дошкільної освіти, в тому числі розвивати пізнавальну активність і творчі здібності.

Питання щодо впровадження та використання конструкторів LEGO в освітньому процесі були предметом дослідження Н. Бібик, Ю. Демченко, А. Євсюкової, Т. Мукий, І. Палазової, Т. Пеккер, О. Петегрича, А. Костецької, Т. Форостюк; використання LEGO в конструктивній діяльності дошкільників – Т. Гурковської, Т. Кузьміної, О. Рома, С. Смоляної, І. Сухенко та ін.

На сьогодні в практиці роботи ЗДО використовуються такі програми роботи за LEGO-технологією, як програма «Безмежний світ гри з LEGO», програма «LEGO-конструювання», розділ програми «Впевнений старт», «Від маленької цеглинки до розумної дитинки», «Гурток з LEGO-конструювання». Так як основою будь-якої діяльності в ЗДО є методичне забезпечення, при організації роботи з дошкільниками широко використовують

PEDAGOGY AND EDUCATION

програму «Безмежний світ гри з LEGO». Ця програма створена з метою реалізації вище окреслених вимог та конкретизації завдань з формування необхідних для гри з LEGO конструктивних здібностей та вмій. Поряд із цим, її зміст спрямовано на забезпечення всебічного (пізнавального, креативного, комунікативно-мовленнєвого, фізичного) розвитку особистості дитини, як активного учасника суспільного життя у майбутньому, де в основу взаємодії «дорослий-дитина» покладено «навчання через гру» [5].

Незважаючи на інтерес науковців до питань ігрової, конструктивної та моделювальної діяльності, наявність певних розробок, залишаються недостатньо дослідженими шляхи використання LEGO як засобу формування відповідального ставлення до довкілля дітей старшого дошкільного віку, що зумовило необхідність проведення нашого дослідження.

З метою перевірки ефективності LEGO-технології як засобу формування у дітей відповідального ставлення до довкілля дітей старшого дошкільного віку було проведено експериментальне дослідження на базі закладів дошкільної освіти м. Полтава. В експерименті брали участь 42 дитини: 22 дитини контрольної (старшої) групи «Ластівка» ЗДО «Школа здоров'я» та 20 дітей експериментальної (старшої) групи «Капітошка» ЗДО «Ромашка».

Для з'ясування рівня сформованості у дітей відповідального ставлення до довкілля були визначені такі етапи роботи: розкрити зміст поняття «відповідальне ставлення до довкілля»; схарактеризувати критерії та показники сформованості відповідального ставлення дітей старшого дошкільного віку до довкілля та визначити рівні сформованості відповідального ставлення до довкілля; здійснити діагностику сформованості відповідального ставлення до довкілля у дітей контрольної та експериментальної груп.

Для виконання першого етапу було здійснено аналіз психолого-педагогічної літератури (Н. Гавриш, Н. Денисенко, К. Крутий, З. Плохій та ін.), нами було визначено сутність поняття «відповідальне ставлення до довкілля» – здатність дитини усвідомлено та цілеспрямовано виконувати вимоги, які сформувалися у суспільстві завдяки взаємоповазі та взаємодопомоги, вміти вирішувати завдання морального вибору.

Зауважимо, що відповідальне ставлення дітей дошкільного

PEDAGOGY AND EDUCATION

віку до довкілля є важливою складовою їхнього розвитку та виховання. На цьому етапі у дітей формуються перші уявлення про природу, взаємозв'язки між людиною і навколишнім середовищем. В методичній літературі описані різні підходи та освітні практики, які сприяють формуванню відповідального ставлення дітей дошкільного віку до довкілля, зокрема:

природна цікавість: сприяння розвитку у дітей природної цікавості через спостереження за тваринами, рослинами, погодою тощо (у дітей запитують про їхні враження та пояснюють, як можна допомагати природі);

сортування відходів: дітей вчать розділяти сміття на біорозпадний та небіорозпадний, їм пояснюють, чому це важливо для збереження природи та заощадження ресурсів;

садівництво: разом із дітьми організують догляд за рослинами; вирощування рослин допомагають дітям розуміти, як важливо дбати про природу;

екологічні ігри та вправи: використовують ігри, які допомагають дітям розуміти поняття екології, циклів природи, балансу в екосистемах та інше;

відвідування природних місць: організують прогулянки до парків, лісів, річок. Показуйте дітям красу природи та пояснюйте, як її берегти;

енергозбереження: пояснюють дітям, як важливо економити електроенергію, воду;

творчість: залучають дітей до творчих проектів, пов'язаних з природою – малювання, ліплення, виготовлення поробок з природних матеріалів;

приклад батьків і педагогів: дорослі повинні бути прикладом відповідального ставлення до довкілля, вони навчають дітей бачити, як їхня діяльність впливає на навколишнє середовище;

розповіді та оповідання: читають дітям казки та оповідання, де описано важливість бережливого ставлення до природи;

спільні проекти: залучають дітей (та їх батьків за можливістю) до спільних екологічних проектів, які допомагають покращити довкілля їхнього місця проживання.

Важливо розуміти, що формування відповідального ставлення до довкілля – це процес, який потребує часу, терпіння та систематичної роботи.

PEDAGOGY AND EDUCATION

Для нашого дослідження були обрані такі напрями формування відповідального ставлення дітей до довкілля: природоохоронна діяльність, безпека на дорозі, правила поведіння на водоймах, правила поведінки з вогнем та вогнєнебезпечними предметами, національно-патріотичний напрямок.

Наступним кроком нашого дослідження було визначення критеріїв, їх показників та рівні відповідального ставлення дітей до довкілля.

Когнітивний критерій визначений як знання дітей про явища суспільного довкілля, уміння виділяти небезпечні чинники для людини. До цього критерію були визначені рівні та їх показники. *Відповідально-ініціативний рівень* – дитина має достатньо широке коло знань та уявлень відповідно визначених напрямів, вміло оперує ними; знає та усвідомлює значення дотримання правил поведінки на воді, на вулиці та правила користування вогнєнебезпечними предметами; знає основні символи України, її великі міста, найбільші природні ресурси, чітко без допомоги дорослого називає сусідів країни та їх географічне розташування. *Відповідально-формальний рівень* – дитина має достатню кількість знань та уявлень відповідно визначених напрямів, дає короткі відповіді на поставлені запитання дорослого; знає основні правила поведінки на воді, на вулиці та з вогнєнебезпечними предметами, володіє знаннями з природоохоронної діяльності та має уявлення про значення сортування сміття, знає основні символи України, без підказки вихователя називає 3-4 великі міста країни, знає сусідів України, але не знає точного місця їх розташування. *Безвідповідальний рівень* – дитина має недостатню кількість знань та уявлень з визначених напрямів; оперує лише основними правилами поведінки на воді, на вулиці та з вогнєнебезпечними предметами, має вузьке коло знань про природоохоронну діяльність людини; не виявляє до неї інтересу; без допомоги дорослого називає 1-3 великих міста, знає символіку України, проте не називає сусідів країни (окрім Росії) та місце їх розташування.

Мотиваційний критерій – відповідальне ставлення до себе як частини суспільства, розуміння своєї соціальної позиції. До цього критерію були визначені рівні та їх показники. *Відповідально-ініціативний* – дитина усвідомлює себе як

PEDAGOGY AND EDUCATION

частину природи та суспільства, виявляє бажання та проявляє ініціативу в природоохоронній діяльності, отримує задоволення від процесу та отриманих результатів. *Відповідально-формальний* – ініціативність та інтерес до природоохоронної діяльності дитини, у більшості випадків залежить від її настрою; вихователеві важко підтримувати інтерес дитини у довготривалих проектах; задоволення дошкільник отримує лише від позитивних результатів його діяльності. *Безвідповідальний* – дитина не проявляє ініціативність до природоохоронної діяльності та не отримує задоволення при отриманні результатів своєї праці.

Діяльнісний – дотримання правил поведінки в довіллі, уміння брати активну участь у перетворенні довілля на краще. До цього критерію були визначені рівні та їх показники. *Відповідально-ініціативний* – дитина самостійно без нагадування та зауважень дорослого дотримується правил поведінки на воді, на вулиці та користування вогнебезпечними предметами; допомагає дорослим в сортуванні сміття та в природоохоронній діяльності. *Відповідально-формальний* – дотримання правил поведінки на воді, на вулиці та з вогнебезпечними предметами відбувається, в більшості випадків це відбувається при нагадуванні їх дорослим; дитина не користується знаннями про сортування сміття в побутовій діяльності. *Безвідповідальний* – дитина зрідка дотримується правил поведінки на воді, на вулиці та з вогнебезпечними предметами; у побутовій діяльності не користується правилами сортування сміття.

Для з'ясування рівнів сформованості у дітей відповідального ставлення до довілля було підібрано кілька завдань:

Метою першого завдання було виявлення рівня знань та уявлень про природу (за допомогою індивідуально-групових бесід). У ході проведення дітям пропонувалися ілюстрації із зображенням живої (квіти, звірі, люди), неживої природи (каміння, сонце, вода) та предмети, що створені людиною (транспорт, предмети побуту). Далі дітям ставили запитання, до прикладу: «На яких картинка зображені об'єкти живої природи?», «Чому Ви так вирішили?», «Як потрібно доглядати за рослиною (твариною)?», «Що шкодить тварині (рослині, людині)?», «Для чого потрібні (частини та органи)?» тощо.

PEDAGOGY AND EDUCATION

Рівень знань дітей про умови пристосування та проживання об'єктів живої природи визначали за допомогою дидактичної гри «Хто де живе».

Метою другого завдання було з'ясування про рівень ставлення дітей до живого (за допомогою розглядання сюжетних картинок). У ході проведення цього завдання дітям пропонували переглянути сюжетні картинки, на яких зображена допомога живим істотам в різних ситуаціях. Розгляд картин супроводжували запитаннями: «Чи правильно вчинила дівчинка (хлопчик)?», «Як би вчинив ти?», «Які добрі справи ти вже робив?» та інші питання.

Метою наступного завдання було виявлення знань дітей про правила поведінки у різних ситуаціях (за допомогою перегляду мультфільмів). Діти переглядали мультфільми «Правила поведінки на воді» (розроблений психологічною службою ДСНС Рівненщини); «Небезпечні забави лисенятка Фредді», «Казка про правила дорожнього руху», «Не можна красти чуже» (створені Ks Book: мотивуючі казки для дітей). Після чого вихователь разом з дітьми обговорює їх та ставить у ситуації вибору.

Виявлення характеру ставлення до об'єктів живої природи в природних умовах було наступним завданням (за допомогою спостереження під час прогулянок, праці в куточку природи та на городній ділянці ЗДО).

Спостереження під час піших прогулянок та екскурсій стали в нагоді під час з'ясування рівня дотримання дітьми правил поведінки у довкіллі.

Метою наступного завдання стало виявлення знань дітей про Україну, її символи, основні міста та найбільші природні об'єкти. У ході проведення – вихователь з дітьми проводив заняття на відповідну тематику, під час якої діти розглядали ілюстрації, слухали аудіо записи, вірші, малювали символи України.

Під час виявлення знань дітей про проблему забруднення середовища та необхідність сортування сміття (за допомогою індивідуально-групових бесід) вихователь з дітьми проводив бесіди, у ході якої ставив запитання: «Що забруднює Землю?», «Чи знаєте ви куди дівається сміття?», «Чи сортуєте ви сміття вдома? Як?», «Куди потрібно викидати скло (папір, пластик, батарейки)?», «Що таке «пункти переробки вторсировини»?», «Чи бачили ви пункти переробки вторсировини?», «Куди дівається

PEDAGOGY AND EDUCATION

сміття з контейнерів?» та ін. Після бесіди проводили дидактична гра «Сортуємо сміття», метою якої визначення сформованості знань дітей про правила поведінки з побутовими відходами та вмінням сортування сміття.

Упродовж всієї роботи здійснювали аналіз сюжетно рольових ігор («Пожежники», «Ферма», «Ветклініка», «Рятівники» та ін.) з метою виявлення умінь дітей оперувати знаннями в ігровій діяльності.

Здійснена діагностика сформованості відповідального ставлення до довкілля у дітей контрольної та експериментальної груп дала змогу зробити такі висновки. Дотримуючись умов конфіденційності ми надаємо тільки узагальнені статистичні дані.

Так, 33% дітей ЕК та 32% дітей КГ продемонстрували відповідально-ініціативний рівень: мають знання про безпечну поведінку як чинник збереження здоров'я, диференціюють поняття «безпечне» та «небезпечне», знають та дотримуються правил пожежної та електробезпеки, перебування вдома, на вулиці, біля водойм, на воді, ігровому та спортивному майданчиках; під час ігрових ситуацій можуть скористуватися номерами різних служб допомоги. Знають правила дорожнього руху, дорожні знаки; вони мотивовані до природоохоронної діяльності: допомагають вихователю на городній ділянці ЗДО, створювати годівнички для птахів, під час догляду за тваринами та рослинами в куточку живої природи; виявляють обізнаність та інтерес до України, її об'єктів природного та суспільного довкілля, виявляють готовність до посильної участі в різних проектах; можуть назвати до 10 великих міст України, назви 2-3 річок; мають певні знання про матеріали, виготовлені людиною предмети, розуміють поняття «вторинна сировина», «сортування сміття» тощо; виявляють бажання до сортування сміття як чинника збереження природи.

Відповідально-формальний рівень продемонстрували 47% дітей ЕК та 45% дітей КГ. Діти на цьому рівні: володіють основними знаннями про безпечну поведінку як чинник збереження здоров'я, диференціюють поняття «безпечне» та «небезпечне», знають правила пожежної та електробезпеки, правила перебування вдома, на вулиці, біля/на водоймі, ігровому та спортивному майданчиках, проте не завжди дотримуються їх (необхідне нагадування педагога); під час

PEDAGOGY AND EDUCATION

ігрових ситуацій демонструють здатність скористуватися номерами різних служб допомоги, іноді можуть плутатися в їх номерах; знають деякі правила дорожнього руху, найпоширеніші дорожні знаки; настрої дитини впливає на мотивацію до природоохоронної діяльності; демонструють обізнаність про Україну, проте не виявляють стійкого інтересу до нових знань про неї; можуть назвати до 5-6 великих міст України, 1-2 річки; розуміють деякі назви матеріалів, виготовлені людиною предмети, поняття «сортування сміття», однак не розуміють поняття «вторинна сировина»; виявляють бажання до сортування сміття як чинника матеріального збагачення.

Безвідповідальний рівень продемонстрували 20% дітей ЕК та 23% дітей КГ. Діти на цьому рівні: мають недостатню кількість знань про безпечну поведінку як чинник збереження здоров'я, важко диференціюють поняття «безпечне» та «небезпечне», знають деякі правила пожежної та електробезпеки, правила перебування вдома, на вулиці, біля/на водоймі, ігровому та спортивному майданчиках, проте зрідка їх дотримуються, часто необхідне багаторазове нагадування педагога; під час ігрових ситуацій плутаються в номерах служб допомоги; знають деякі правила дорожнього руху, найпоширеніші дорожні знаки; немотивовані до природоохоронної діяльності; обізнані в основних символах своєї держави, проте не виявляють інтересу до нових знань про неї; можуть називати до 2-3 великих міст України, знають назви 1-2 річок; оперують деякими назвами матеріалів, виготовлених людиною предметів, розуміють поняття «сортування сміття» та не розуміє поняття «вторинна сировина»; не виявляють бажання до сортування сміття.

Отже, з вище зазначеного можна зробити висновок, що діти обох груп знаходяться в рівних експериментальних умовах. Тому наступним етапом впровадження програми «LEGO світ» в освітній процес ЕГ «Капітошка», яка була розрахована на шість тижнів, на кожному з яких була своя тема та форми роботи. В іншій групі «Ластівка» проводився освітній процес за планом роботи групи без цієї програми.

Перед запровадженням програми «LEGO світ» для дітей експериментальної групи була проведена підготовча робота, яка сприяла ознайомленню дітей з матеріалом LEGO DUPLO. Для цього проводилися вправи та ігри, метою яких було навчити дітей розрізняти деталі за формою, кольором, зовнішнім виглядом;

PEDAGOGY AND EDUCATION

знаходити відповідний колір, форму та називати його; розрізняти предмети за величиною (великі, маленькі); розвивати координацію рухів, дрібну моторику, координацію «око-рука» та спритність; вправляти дітей у вмінні з'єднувати LEGO-цеглинки; вчити дітей викладати з LEGO різні об'єкти; вдосконалювати вміння описувати побудовані ними об'єкти; розвивати візуальну пам'ять, увагу; виховувати активність, інтерес до гри з LEGO.

Нижче наводимо короткий зміст освітньої програми «LEGO світ».

Основними завданнями на *першому тижні* «В LEGO граємо – рідну природу поважаємо» були: продовжувати розвивати здатність розрізняти та називати будівельні деталі, використовувати їх з урахуванням конструктивних властивостей (стійкість, форма, величина); вчити здійснювати аналіз зразка будівлі: виділяти її основні частини, розрізняти і співвідносити їх за величиною та формою, встановлювати просторове розташування цих частин щодо один одного, самостійно вимірювати споруди (за висотою, довжиною та шириною); розширювати та збагачувати знання дітей про тварин, які живуть на фермі, особливості догляду за ними, їх користі безпосередньо для людини та суспільства в цілому. На цьому тижні використовували прийом конструювання за зразком: дитині пропонувалося сконструювати необхідний об'єкт за зразком, який показував вихователя, його підказками та інструкціями. Діти виготовляли фігури людей та тварин за допомогою конструктора, будували споруди ферми (комора, сарай, млин, будинок фермера, пташник, ставок, паркан тощо); виготовляли транспортні засоби (трактор, вантажівка, причіп та ін.); створювали рослини, що ростуть на фермі; об'єднували всі елементи для створення цілісної ферми.

На *другому тижні* «В LEGO граємо – про довілля дбаємо» основними завданнями визначили: продовжувати розвивати здатність розрізняти та називати будівельні деталі; вчити здійснювати аналіз зразка будівлі, відповідно її моделі; вчити дітей конструювати за моделлю, яка відображена за допомогою технічних засобів навчання; розширювати та збагачувати знання дітей про важливість дотримуватися чистоти у нашій країні, розширювати уявлення про дотримання правил сортування сміття, роздільний відбір відходів, виховувати

PEDAGOGY AND EDUCATION

позитивне ставлення до світу. На цьому тижні використовували прийом конструювання за моделлю: дітям пропонувалося самостійно розглянути зображення моделі з різних сторін (показ відбувався за допомогою ТЗН – відео модель на комп'ютері) та відтворити його за допомогою конструктору. Діти виготовляли різні контейнери для сортування відходів; будували адміністративну будівлю заводу; створювали транспортні засоби (сміттевози) та фігур людей, що працюють на заводі по сортуванню сміття; об'єднували всі елементи для створення заводу по сортуванню сміття.

Основними завданнями *третього тижня* реалізації програми «В LEGO граємо – про правила дорожнього руху знаємо» було закріплення назви деталей конструктора; розширення знань дітей про різні види транспорту, правила поведінки на дорозі, дорожні знаки; виховання дисциплінованості та уважності на вулицях міста, вміння аналізувати ситуацію, бути обачним. На цьому тижні використовували прийом конструювання за зразком та за заданими умовами. Діти виготовляли фігур людей (жителів міста, водіїв транспорту), тварин, паркової зони за допомогою конструктора; будували різні споруд міста (будинки, магазин, кафе); створювали транспортні засоби (автобус, легкові автомобілі, поліцейська машина, машина швидкої допомоги тощо), дороги (проїжджої та пішохідної частини міста, перехрестя), розміщували знаків дорожнього руху; об'єднували всі елементи для створення міста (одного з його районів).

На *четвертому тижні* «В LEGO граємо – про правила на воді знаємо» основними завданнями були закріплення назви деталей конструктора; розширення знання дітей про різні види водойм, правила поведіння біля води та у воді; виховання дисциплінованості та уважності біля водойм, вміння аналізувати ситуацію, бути обачним та обережним. На цьому тижні використовували прийом конструювання за заданими умовами, за задумом. Діти виготовляли фігури людей (дітей, дорослих, рятувальників), тварин, автомобілів швидкої допомоги, човні рятувальників за допомогою конструктора; будували зони відпочинку (водойма, рятувальної споруди та вежі, зеленої зони). виготовляли знаки «правила відпочинку»; створювали дороги ігрового комплексу для дітей (ігровий майданчик, гірки, гойдалки, басейни та ін.); об'єднували всі елементи для створення зони відпочинку біля води.

PEDAGOGY AND EDUCATION

Основними завданнями п'ятого тижня програми «В LEGO граємо – про правила безпеки знаємо» були: закріплення назви деталей конструктора; знань дітей про причини виникнення пожежі, правила поведінки при ній; розширення знання дітей про роботу пожежника та всієї пожежної частини; виховання турботи про себе та близьких. На цьому тижні використовували прийом конструювання за зразком, за заданими умовами. Діти виготовляли фігури пожежників (пожежної бригади), пожежних машин, жителів міста, будинків; будували пожежну частину, будинки, у яких зайнялася пожежа; об'єднували всі елементи для обігравання ситуації «пожежа в місті».

На останньому шостому тижні програми «В LEGO граємо – рідну Україну поважаємо» основними завданнями було: закріплення назв деталей конструктора; поглиблення знань про Україну, її символи, архітектурні пам'ятки; розширення знань про традиції та виховання інтересу до них. На цьому тижні використовували прийом конструювання за задумом, за моделлю, за найпростішими кресленнями та наочними схемами. Діти виготовляли державні (прапор, герб) та народні (калина, рушник, журавель) символи України; будували видатні споруди рідного міста Полтава (біла альтанка, краєзнавчий музей, міська рада); складали карту України, лісів, річок, гір; створювали символів видатних міст України; об'єднували всі елементи для створення повної карти України.

Для перевірки ефективності запропонованої програми «LEGO світ» було проведено різні форми та методи роботи, а також спостереження за дітьми під час різних режимних моментів.

Так, з метою перевірки сформованості когнітивного критерію були проведені: заняття-бесіда «Відповідальне ставлення до природного довкілля», метою якого було виявити знання дітей про значення природи у житті людини, правила її збереження та охоронної діяльності; з'ясувати знання дітей про особливості догляду за тваринами; захід «Наші друзі знаки» з метою виявлення знань дітей про правила дорожнього руху, правила поведінки на вулицях міста; на заняттях з образотворчої діяльності: з аплікації «Завод майбутнього» діти демонстрували знання про сортування та переробку сміття, з малювання «Моя Україна» діти виявляли обізнаність в роботі з контурним зображенням України, великими містами та природними ресурсами; під час гри-стратегії «Подорож до

PEDAGOGY AND EDUCATION

річки» діти виявили сформованість знань про правила безпеки біля води та на воді; вміння передбачати можливі наслідки поведінки; знаходити нестандартні вирішення проблемних ситуацій; у грі «Інтерв'ю з пожежником» діти демонстрували знання про правила користування вогнебезпечними предметами та правилами поведіння під час пожежі.

З метою виявлення сформованості *мотиваційного критерію* було проведено: спостереження за дітьми під час праці в природі, метою якої було виявлення бажання працювати в природі (на огородній ділянці ЗДО та під час чергування в куточку природи), ініціативності до природоохоронної діяльності, задоволення від процесу та отриманих результатів; бесіду з батьками щодо допомоги дитиною їм у догляді за домашніми тваринами та рослинами; годування та напування вуличних тварин і птахів.

З метою перевірки сформованості *діяльнісного критерію* було проведено: бесіду з батьками щодо дотримання дитиною правил поведіння на воді, на вулиці та користування вогнебезпечними предметами; виявлення бажання дитини сортувати побутові відходи; ініціативності до природоохоронної діяльності; спостереження за дотриманням дітьми сортування побутових відходів у ЗДО (адміністрація ЗДО заздалегідь виділила ємкості для відходів з паперу та пластику); екскурсія до пожежної частини з метою виявлення дотримання дошкільниками правил поведіння на вулиці, правил дорожнього руху та закріплення знань про роботу пожежної частини.

Аналіз результатів показав, що відбулися суттєві зміни у сформованості відповідального ставлення до довкілля у дітей групи «Капітошка». Так, з відповідально-ініціативним ставленням до довкілля, на початку експерименту, в ЕГ «Капітошка» було 33% (6–7 дітей), а в КГ «Ластівка» – 32% (7 дітей). Після запровадження програми стало в ЕГ «Капітошка» було 47% (9–10 дітей), а в КГ «Ластівка» – 35% (8 дітей). У ЕГ з відповідально-формальним ставленням до природи до експерименту було 47% (9–10 дітей), а в КГ «Ластівка» – 45% (10 дітей). По завершенню експериментального дослідження – відповідно 45% (9 дітей) і 42% (9 дітей). З безвідповідальним ставленням до природи до експерименту було в ЕГ «Капітошка» було 20% (4 дітей), а в КГ «Ластівка» – 23% (5 дітей). Після

PEDAGOGY AND EDUCATION

проведення дослідження в ЕГ «Капітошка» стало 8% (1-2 дитини), а в КГ «Ластівка» залишилося 23% (5 дітей).

Таким чином, одержані результати дослідження свідчать, що запропонована програма «LEGO світ» сприяла підвищенню рівня сформованості відповідального ставлення дітей до довкілля. Діти розширили та поглибили знання про вже відомі їм правила поведінки в громадських містах та під час відпочинку, правила поведінки з різними небезпечними предметами; розширили свої знання про правила дорожнього руху; ознайомилися з правилами сортування сміття та особливостями його переробки. Впровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти різних прийомів використання LEGO-технологій не лише урізноманітнить його, але і сприятиме покращенню формування відповідального ставлення дітей до довкілля.

References:

- [1] Базовий компонент дошкільної освіти : [нормативний документ]. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 1.08.2023).
- [2] Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО / упоряд. Т. М. Богдан, Д. О. Галаган, Д. М. Ярошенко. Чернігів: Баликіна О.В. 2018. 60 с.
- [3] Волощенко Н. О., Коваль Ю. О. Освітньо-розвивальний потенціал Lego-технологій у розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. *Освітній дискурс : Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Київ, 2019. Вип. 11 (3). С. 88-98.
- [4] Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / упоряд.: О. Рома – The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: https://www.lego.com/uk-ua_ (дата звернення: 08.08.2023).
- [5] Рома О.Ю., Близнюк В. Ю., Борул О.П. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з Lego». the LEGO Foundation, 2016. 140с.